

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิต เพราะเป็นรากฐานสำหรับช่วยให้บุคคลสามารถก้าวไปถึงความสุขความเจริญทั้งปวง ทั้งของตนเองและส่วนรวม ผู้ที่เป็นครูจะต้องถือเป็นหน้าที่อันดับแรกที่จะต้องให้การศึกษา คืออบรมสั่งสอนอนุชนให้ได้ผลแท้จริงทั้งในด้านวิชาความรู้ ทั้งในด้านจิตใจและความประพฤติ ทั้งต้องคิดว่าที่แต่ละคนกำลังทำอยู่นี้คือ ความเป็นความตายของประเทศ เพราะอนุชนที่มีความรู้มีความดีเท่านั้นที่จะรักษาชาติบ้านเมืองไว้ได้” พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (สุคนธ์ ภูริเวทย์ 2542: 2) และพระบรมราโชวาทอีกตอนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ความว่า “...การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ...” (กรมวิชาการ, 2534: 3)

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ การจัดการการศึกษาควรจัดให้เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย และเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2542:1) และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2559) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเป็นจุดหมายหลัก เนื่องด้วยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคนและคุณภาพของคนด้วยเหตุผลที่ว่า คนเป็นทั้งเหตุ ปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจและสังคม เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีคุณลักษณะมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีวินัยในตนเอง มีความใฝ่รู้และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการปลูกฝังค่านิยม เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่เยาวชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็น ไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ปีสันญา วงศ์บุญ, 2550:3) ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่างๆ ของโลกยุคปัจจุบัน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและการศึกษาของประเทศไทย ทำให้ทุกคนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ แสวงหาหรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความสามารถปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงดังนั้นการศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งที่จะทำให้บุคคลพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน (พัชรา จิตรแจ้ง, 2546: 3)

คุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาตนเองและปลูกฝังผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคมไทย และมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และความคิดสร้างสรรค์ โดยสถานศึกษาร่วมกับชุมชนกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ตามความต้องการซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของชุมชนและสถานที่ตั้ง โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นกรณีเฉพาะนอกเหนือหรือเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระต่างๆ หรือพิจารณาขึ้นมาใหม่ก็ได้ เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ ให้แก่ผู้เรียน และสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้คุณลักษณะศึกษาเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการผ่านช่วงชั้นที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และวางเป้าหมายไว้ (กรมวิชาการ, 2546 อ้างถึงในรา บุรณรัช และคณะ, 2551: 2)

ดังนั้นนวัตกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายในการพัฒนาและปลูกฝังผู้เรียนครูผู้สอนจึงมีความสำคัญและมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนานักกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยากจะเรียนรู้รักการอ่านมีความคิดที่สร้างสรรค์ซึ่งสอดคล้องกับสุคนธ์ สินธพานนท์(2551: 12) ได้กล่าวว่า การผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอน มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนกระจ่างชัดเจน ทำให้การพัฒนาการเรียนรู้อาศัยประสิทธิภาพส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ครูผู้สอนยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีความกระตือรือร้นใส่ใจในการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง โดยเฉพาะมีการผลิตนวัตกรรมต่างๆ อยู่เสมอเพื่อใช้ประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

ความสำคัญด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ นิสัยรักการอ่าน มีความใฝ่รู้ มีทักษะในการปฏิบัติ มีทักษะในการคิดสร้างสรรค์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ใน

ชีวิตประจำวันได้ สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้แก่เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่ต้องปรับตัว มีสังคมที่กว้างขึ้น เป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่จะสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปในทางที่ดีและประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งปัจจุบันสถานศึกษาต่างๆ ได้ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้วยการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดประกอบด้วยคุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด (นรา บุรณรัช และคณะ, 2551:2)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญที่ผู้เรียนพึงมีเพื่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาผลของการสอน โดยใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการสอน โดยใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการสอน โดยใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้กับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

1. คุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการสอน โดยใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการสอน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1 ด้านความรู้

- 1.1 เพื่อได้ันวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้
- 1.2 เพื่อทราบถึงคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้วัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ ก่อนและหลังได้รับการสอน
- 1.3 เพื่อทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

2 ด้านการนำไปใช้

- 2.1 เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สอนในการสนับสนุนส่งเสริมวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ
- 2.2 เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้สอนในการนำวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาไปใช้เป็นแนวทางพัฒนานวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ใช้ในการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับต่าง ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรของวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนบางกอกพิทยาคมอำเภอหนองจิกจังหวัดปัตตานี จำนวน 120 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนบางกอกพิทยาคมอำเภอหนองจิกจังหวัดปัตตานี จำนวน 60 คนซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. การคัดเลือกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3.1 การเลือกโรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling) โดยมีเหตุผลในการเลือกโรงเรียนดังนี้

1. มีการจัดการเรียนการสอนตรงตามเนื้อหาที่จะทำการวิจัย
2. นักเรียนในแต่ละชั้นเรียนมีความสามารถคละกัน
3. เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารและคณาจารย์เล็งเห็นความสำคัญของการวิจัยให้ควม

ร่วมมือ

3.2. สุ่มนักเรียนมาจำนวน 2 ห้องด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับสลากแบบไม่ใส่กลับ เพื่อเข้ากลุ่ม ดังนี้

ห้องที่1เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอน โดยใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ จำนวน30 คน

ห้องที่2เป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ จำนวน 30 คน

4. ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ใช้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง วัฒนธรรม โดยบูรณาการคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ ได้แก่ นิษั รักรการอ่าน การใ้รู้ใ้เรียน และความคิดสร้างสรรค์

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการสอน

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ใช้เวลาในการสอน จำนวน 8 ชั่วโมง ทำการสอนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาสอนทั้งหมด 8 สัปดาห์

6. ตัวแปรที่ศึกษา

6.1 ตัวแปรต้น คือ

6.1.1 การสอนโดยใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้านได้แก่

1. นิษัรักรการอ่าน
2. ความคิดสร้างสรรค์
3. ใ้รู้ใ้เรียน

6.1.2 การสอนแบบปกติ

6.2 ตัวแปรตาม คือ

6.2.1 ผลของการสอนโดยใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้

1. นิษัรักรการอ่าน
2. ความคิดสร้างสรรค์
3. ใ้รู้ใ้เรียน

6.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 มุ่งที่จะศึกษา ผลของการใช้ นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมก่อนใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้ว การเรียนรู้และหลังใช้นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

ตัวแปรต้น

1. การสอนโดยใช้นวัตกรรมคุณลักษณะ ศึกษาด้านการเรียนรู้

- นิสัรกรการอ่าน
- ความคิดสร้างสรรค์
- ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

2. การสอนแบบปกติ

ตัวแปรตาม

1. คุณลักษณะศึกษาด้านการ เรียนรู้

- นิสัรกรการอ่าน
- ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- ความคิดสร้างสรรค์

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

นวัตกรรมหมายถึง การนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงพัฒนาวิธีการที่ทำอยู่เดิมที่ไม่เคยมี ใครทำมาก่อนเพื่อให้ใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

คุณลักษณะหมายถึง ลักษณะเฉพาะบุคคลที่ชี้ให้เห็นถึงความดีที่สามารถสังเกตได้และเห็น ได้ ทั้งด้านความคิด พฤติกรรม หรือทัศนคติของบุคคลนั้น

คุณลักษณะศึกษา หมายถึง ลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมต่างๆ และเจตคติที่นักเรียน ปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดลักษณะประจำตัวที่ดีของนักเรียน อันได้แก่ เป็นคนดี คนเก่ง มีศีลธรรม มี ระเบียบวินัย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และภูมิใจในความเป็นไทย

คุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้การทำ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เช่น การมีนิสัยรักการอ่าน การใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนด้วยการอ่าน การค้นคว้า และการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่บูรณาการในแผนการจัดการเรียนรู้กับคุณลักษณะศึกษาด้านการเรียนรู้ (นิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และความคิดสร้างสรรค์)

นิสัยรักการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด เวลาใด และเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำสม่ำเสมอ

ใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความพึงพอใจความกระตือรือร้น ความพอใจที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง ปราศรณาทันที่จะหาสิ่งใหม่ๆ ในด้านการเรียนการสอน มีความรู้เท่าทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสามารถเปรียบเทียบ และวิเคราะห์โดยใช้เหตุผล เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน

ความคิดสร้างสรรค์หมายถึง พฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่เกิดจากกระบวนการคิดของสมองทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ หรือสามารถดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้แปลกจากเดิม มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนบางกอกพิทยาคมอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

การสอนแบบปกติ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางด้านความรู้ ซึ่งได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษา เรื่อง วัฒนธรรม